

техн. наук: спец. 05.24.04 / Київський національний ун-т будівництва і архітектури. – К., 2004. – 36 с.

2. **Земельний кодекс** України: Прийнятий 25.10.2001 № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3-4. – С. 27.

3. **Постанова Кабінету Міністрів України** "Про Програму створення автоматизованої системи ведення державного земельного кадастру" від 2 грудня 1997 року № 1355 // Земельне законодавство України : зб. норматив. актів судової та арбітраж. (госп.) практики. – У 2 кн. / за ред. А.С. Даниленка, Ю.Д. Білика, О.О. Погрібного, В.В. Кулініча. – К. : Вид-во "Урожай", 2002. – Кн. 2. – С. 102-106.

4. **Проект** (Тираж 12.01.2004) Закону України Про державний земельний кадастр // Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради, 2005.

5. **Сохнич А.Я.** Інформаційне забезпечення системи землекористування. – Львів : Вид-во НВФ "Українські технології", 1997. – 28 с.

6. **Сохнич А.Я.** Наукові основи державного обліку якості земель та їх оцінки: методичні рекомендації. – Львів : Вид-во НВФ "Українські технології", 2000. – 76 с.

7. **Третяк А.М.** Теоретико-методологічні основи державного земельного кадастру в Україні / Третяк А.М., Панчук О.Я., Другак В.М., Греков Л.Д., Романський М.М., Тарнапольський А.В., Черемшинський М.Д. – К. : ТОВ ЦЗРУ", 2003. – 253 с.

Смолярчук М.В. Автоматизация государственного земельного кадастра как база управления земельными ресурсами

Рассмотрены методологические и методические подходы относительно создания единственного автоматизированного государственного земельного кадастра как базы управления земельными ресурсами. Установлено, что до 2003 г. владельцы и землепользователи получили миллионы государственных актов на право собственности на земельный участок и договоров аренды земли, данные о которых не попали к базе данных государственного реестра земли, который не обеспечивает полноту данных, которые содержатся в базе данных государственного реестра земли.

Ключевые слова: управление земельными ресурсами, землепользование, система, земельно-кадастровая информация, земельный кадастр, государственная регистрация.

Smolyarchuk M.V. Automation of the state landed cadastre as base of management the landed resources

Methodological and methodological approaches in regard to creating of the single automatized state land cadastre as the basis of land resources management have been considered in the article. It is set that in 2003 to proprietors and землекористувачі got millions of state acts on the right of ownership on lot land and contracts of tenancy of earth, information about which did not get to the database of state register of earths, which does not provide plenitude of information which are contained in the database of state register of earths.

Keywords: land resources management, land use, state, land-cadastre information, land cadastre, state registration.

УДК 336.764.1(477)

*Здобувач А.Р. Тушницький –
Львівський ДІНТУ ім. В. Чорновола*

ВПЛИВ ПРОБЛЕМНИХ АКТИВІВ НА СТАБІЛЬНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Проаналізовано причини виникнення проблемних активів, розглянуто питання їхнього впливу на діяльність банківської системи України та заходи, які сприятимуть позбавленню банками таких активів для стабілізації функціонування банківської системи України. Встановлено, що фактично по всіх активних операціях зріс ризик не виконання контрагентами комерційного банку своїх зобов'язань через відсутність

можливості, що спричинена спадом їхньої дохідності, яка забезпечувала б безперервний надходження. Наслідком цього є погіршення ліквідності комерційного банку.

Ключові слова: проблемні активи, банківська система, ліквідність.

Постановка проблеми. Під час аналізу ситуації в банківській сфері загалом у світі та в Україні зокрема, можна виявити чимало потенційних причин погіршення ситуації, які призвели до фінансової кризи. Вплив кожного з таких чинників у глобальному масштабі може виявитись не значним, а в масштабах окремо взятої банківської системи держави навпаки. Відповідний вплив кожного з таких чинників потрібно оцінювати за окремими визначеними критеріями залежно від середовища оцінювання. Зокрема, у практичній діяльності в умовах України актуальною є проблема оцінювання впливу на діяльність банківської системи лише одного потенційного чинника її стабілізації, а саме банківських активів.

У сучасних умовах банки посідають місце фінансових посередників і мають змогу впливати на економічні процеси в державі та на грошово-кредитну політику. Оскільки такий вплив є вагомим, то установи, які можуть так впливати, повинні бути фінансово стійкими. Важливим показником фінансової стійкості є його активи. Активи банку – це нагромаджені протягом діяльності банку ресурси, які в майбутньому приносять економічну вигоду і приводять до притоку грошових коштів у банківську установу [1].

Обсяг активів кожного банку визначає їхній поділ на малі, середні та найбільші. Тобто, обсяг активів банку є критерієм поділу банків на групи, що своєю чергою, є показником важливості цього критерію. Нагромаджені банком активи дають змогу йому виконувати певні обсяги банківських операцій з різною швидкістю їхнього виконання, забезпечують довіру клієнтів до окремої банківської установи і визначають її можливості та привабливість для клієнтів у перспективі, є гарантією покриття збитків у невиконанні чи неможливості виконання банком взятих на себе зобов'язань, дають змогу розширювати продуктивний ряд та покращувати можливості використання окремих банківських продуктів, забезпечують кредитний ресурс для задоволення потреб клієнтів. Розуміючи важливість такого показника фінансової стійкості як активи банку, керівникам банку потрібно вживати заходів щодо його зміцнення і примноження в кожному окремо взятому банку. Наслідком є можливість стабільно функціонувати цій фінансовій одиниці банківської системи, а спільна дія у визначеному напрямку всіх структурних одиниць надасть змогу стабільного функціонування банківської системи держави.

Згідно з Постановою правління НБУ № 569 від 29.09.2009 р. Про затвердження Змін до Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства, проблемні активи – негативно класифіковані відповідно до нормативно-правових актів Національного банку активи. Автор взяв за основу, що проблемні активи – це активи банку, з якими виникли проблеми під час їхнього повернення у визначений термін і реалізація механізмів для їхнього повернення завдає додаткових затрат для банку, тобто погіршує його фінансовий результат. Автор пропонує внести окреме поняття у формулювання "проблемні активи", щоб зро-

зуміти безпосередньо причини їхнього виникнення. Тобто потрібно взяти за основу під час аналізу проблемних активів джерела їхнього виникнення.

Автор розуміє, що проблемні активи є наслідком діяльності банківської установи, тобто це фактично розрахований ризик. Подекуди навіть запланований результат діяльності в певному прогностичному співвідношенні до загального портфеля всіх активів банку, оскільки це передбачено ст. 1 ЗУ "Про підприємництво", де зазначено, що підприємницька діяльність ведеться на власний страх і ризик. Але ситуація в переломному в банківській сфері 2009 р. доводить нам, що портфель проблемних активів перевершив можливі очікування, у випадку наявності такого показника під час розрахунку фінансового результату діяльності банку. Тобто приріст обсягу цього активу в загальному портфелі активів має негативні наслідки для подальшої діяльності банку і впливає на його фінансову стійкість у майбутньому.

Банк, як і будь-яка комерційна структура, метою діяльності якої є отримання прибутку, повинен вживати всіх можливих заходів для збільшення доходів і зменшення витрат. У цьому випадку проблемні активи негативно впливають і в частині отримання доходу, бо під час планового його повернення у визначені терміни банк шляхом їхнього перерозміщення має змогу підтримувати дохідну частину на заздалегідь визначеному плановому рівні, так і в частині зменшення витрат, оскільки вживання додаткових заходів щодо повернення проблемних активів несе за собою додаткові фінансові витрати, частину з яких банк розраховує компенсувати за рахунок штрафних санкцій, але вони, зазвичай, не покривають цих затрат у повному обсязі.

Під час засідання "Фінансового прес-клубу", яке відбулось 14.12.2009 р., на якому обговорювали питання напрацювання потрібних пропозицій до уряду України для створення окремих установ, які б займались санацією проблемних банків або викупуванням проблемних активів у здорових кредитних організацій, координатором діяльності Світового банку у фінансовому та корпоративному секторах України, Білорусі та Молдови був Маріус Вісмантас, який висловив думку, що: "треба звільнити банківську систему від цього вантажу і дати їй можливість займатися тим, для чого вона призначена, – кредитувати економіку. З цією великою метою, я вважаю, погодяться всі. І здійснити її потрібно з найменшими витратами для платника податків. Якщо з цим усі згодні, потрібно вирішити, хто за це платитиме" [2]. На думку pana Вісмантаса, робити це за рахунок скарбниці дуже дорого – збільшиться борг України. Тому треба допомогти приватному секторові вирішити ці проблеми [2]. На думку Голови Правління "ОТП Банку" pana Дмитра Зінкова: "Обсяг проблемних кредитів у банківській системі України цього року сягнув безпрецедентного рівня. І це пов'язано насамперед з економічною кризою" [2].

Аналіз останніх публікацій та досліджень свідчить, що в науковій літературі присвячено достатню увагу вивченню проблемних активів фінансових установ, зокрема, це зробили такі науковці, як В.І. Міщенко, А.І. Граділь, В.Д. Базилевич, А.М. Мороз, І.Б. Івасів, М.І. Савлук. Разом із тим зазначимо, що вплив проблемних активів на стабільність функціонування банківської системи України і потрібні заходи, які сприятимуть позбавленню банками проблемних активів вивчено не в повному обсязі.

Досліджуючи публіцистичний матеріал та здійснюючи його аналіз, можемо говорити про потребу дослідження джерел виникнення проблемних активів, для їхнього постійного контролю, та заходів для переведення проблемних активів банку в ліквідні засоби, що дасть змогу підвищити ліквідність банку і надалі збільшити його дохідну частину.

Мета дослідження – визначити джерела формування і проаналізувати причини виникнення проблемних активів, визначити наслідки їхнього впливу на стабільність функціонування банківської системи України.

Виклад основного матеріалу. У постановці проблеми автор обґрунтував потребу дослідження проблемних активів та їхній вплив на стабільність функціонування банківської системи України.

У сучасних періодичних виданнях є багато нових визначень тих самих проблемних активів. Трапляються назви "токсичні" активи [2], "сміттєві" активи [3] тощо. Для здійснення аналізу активів всі ці поняття ототожнимо в одне – проблемні активи. Як вже зазначив автор, проблемні активи – це активи банку, з якими виникли проблеми під час їхнього повернення у визначений термін і реалізація механізмів для їхнього повернення завдає додаткових затрат для банку, тобто погіршує його фінансовий результат.

Потрібно зазначити, що згідно з Постановою Правління Національного банку України №114 від 21.12.1993 р. Про затвердження Положення про економічні нормативи регулювання діяльності комерційних банків наявні різні види активів, а саме:

1. Каса і прирівняні до неї кошти;
2. Кошти на кореспондентському рахунку в Національному банку;
3. Кошти на резервному та депозитному рахунку в Національному банку;
4. Готівка в процесі інкасації;
5. Кошти на рахунках в іноземних банках;
6. Кредити гарантовані іншими банками;
7. Будинки, споруди;
8. Кредити під заставу майна, страхування, гарантію та поручительства інших підприємств, установ та організацій;
9. Цінні папери Уряду України, органів місцевої влади та позички, гарантовані Урядом України або місцевими органами влади;
10. Позички без забезпечення (бланковий кредит);
11. Інші основні фонди;
12. Дебітори;
13. Факторингові операції;
14. Операції банку з цінними паперами;
15. Протермінована заборгованість за позичками, що видав комерційний банк.

Для осмислення причини виникнення проблемних активів звернемось до джерел її виникнення. Згідно з наведеною класифікацією активів, в умовах сучасної фінансової кризи до проблемних активів відносимо:

1. Кредити під заставу майна, страхування, гарантію та поручительства інших підприємств, установ та організацій;
2. Позички без забезпечення (бланковий кредит);
3. Факторингові операції;

4. Операції банку з цінними паперами;
5. Протермінована заборгованість за позичками, що видані комерційним банком.

Отже, як і на підприємстві, за рахунок невчасно погашеної дебіторської заборгованості у комерційного банку можуть виникнути проблемні активи. Але їхній відсоток мізерний порівняно з проблемними активами, які виникли внаслідок неповернення виданих банком кредитів чи через неповернення коштів, які було вкладено в операції з цінними паперами. Тобто основна маса проблемних активів формується згідно з активними банківськими операціями, до яких належить надання кредитів, придбання цінних паперів, лізингові, факторингові та інші операції, які мають на меті використання власних і залучених активів з метою отримання прибутку і забезпечення діяльності.

Виходячи з наведеної інформації, можна зробити висновок, що фактично по всіх активних операціях зріс ризик не виконання контрагентами комерційного банку своїх зобов'язань через відсутність можливості, що спричинена спадом їхньої дохідності, яка забезпечувала б безперебійні надходження. Наслідком цього є погіршення ліквідності комерційного банку.

Проблемні активи впливають на ліквідність банку і понижають її. Ліквідність банку – це здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, яка визначається збалансованістю між термінами і сумами погашення розміщених активів та термінами і сумами виконання зобов'язань банку, а також термінами та сумами інших джерел і напрямів використання коштів (надання кредитів, інші витрати) [4]. Ліквідними активами є кошти в касі, які відкриті в Національному банку та інших банках, а також активи, що можуть бути швидко проконвертовані в готівкові чи безготівкові кошти [4].

Банківська діяльність піддається ризику ліквідності – ризику недостатності надходжень грошових коштів для покриття їхнього відтоку, тобто ризику того, що банк не зможе розрахуватися в термін за власними зобов'язаннями через неможливість за певних умов швидкої конверсії фінансових активів у платіжні засоби без істотних втрат [4].

З огляду на це, банки повинні постійно управляти ліквідністю, підтримуючи її на достатньому рівні для своєчасного виконання всіх прийнятих на себе зобов'язань з урахуванням їхніх обсягів, терміновості й валюти платежів, забезпечувати потрібне співвідношення між власними та залученими коштами, формувати оптимальну структуру активів із збільшенням частки високоякісних активів із прийнятним рівнем кредитного ризику для виконання правомірних вимог вкладників, кредиторів і всіх інших клієнтів [4]. Тобто проблемні активи негативно впливають на діяльність комерційного банку і можуть призвести до його банкрутства.

Вагомими чинниками, які призвели до погіршення якості активів, є заздалегідь здійснений на низькому рівні аналіз ризику повернення кредиторської заборгованості, свідоме недотримання вимог під час аналізу кредитоздатності позичальника і розрахунку фінансового класу, збільшення від-

соткових ставок за чинними кредитними договорами, знецінення вартості забезпечення за кредитними операціями, несвоєчасне виконання реструктуризації протермінованої заборгованості, свідоме погіршення платіжної дисципліни з боку позичальника. Основним чинником є курсові зміни, які впливають на погіршення здійснення погашення за валютними кредитами. За даними НБУ, на кінець листопада 2009 р. проблемні кредити юридичних осіб становили 8 % від портфеля, тоді як проблемна заборгованість фізичних осіб – 6 %. Цей показник свідчить про проблеми у веденні бізнесу, які призводять до погіршення виконання розрахунків із банками. Наслідком цього є і приріст проблемної заборгованості фізичних осіб, оскільки джерелами надходження для них здебільшого є оплата праці від підприємств під час ведення бізнесу.

За даними НБУ, з січня по грудень 2009 р. рівень проблемної заборгованості в українських банках зріс від 2,27 % до 8,75 % загального кредитного портфеля [5]. Ця тенденція змушує регулятор вживати жорстких заходів для унеможливлення загального банкрутства банків.

Додатковим навантаженням на комерційний банк щодо підвищення його ліквідності є вимога регулятора, яка полягає в обов'язковому формуванні резерву під проблемні кредити, що істотно впливає на діяльність комерційного банку. Цей захід з боку регулятора є цілком виправданим, але якщо проблемні активи комерційного банку становлять значну частку, а згідно з вимогами, резерв формується на 100 % від суми проблемного активу, то це призводить до істотних проблем у діяльності банку. Зауважимо, що за 11 місяців 2009 р. банківські відрахування до резервів сягнули 64,3 млрд грн, або 40,4 % банківських витрат [2].

Кожен комерційний банк підпорядковується регуляторним вимогам Національного банку України, зокрема і в частині введення в банк тимчасової адміністрації. Відповідно до вимог Постанови правління НБУ №569 від 29.09.2009 р. Про затвердження Змін до Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства призначити своїх представників, він повинен лише в одному випадку, а саме тоді, коли норматив адекватності капіталу фінансової установи знижується до 7 % (Норматив адекватності капіталу розраховується як співвідношення капіталу до активів). У разі настання цього показника тимчасова адміністрація повинна обов'язково вводитись без жодних винятків. Згідно з чинними вимогами НБУ, адекватність капіталу не повинна бути нижчою ніж 10 %. Ці зміни в контрольних значеннях НБУ спричинені загальним погіршенням показників діяльності в банківській сфері. Виконавчий директор інвестиційної компанії Phoenix Capital Олег Швець наголошував, що "раніше перелік причин для обов'язкового введення тимчасової адміністрації був значно ширше. До нього входило істотне падіння якості активів (більше 30 %), збільшення збитків більше ніж на 30 % суми статутного капіталу і недотримання ще ряду нормативів" [6]. Полегшення потрібних до виконання вимог, які висунув НБУ, вказує на неможливість дотримання всіма фінансовими установами раніше висунутих вимог у повному обсязі. Для окремих

банків – це змога для здійснення стабілізаційних процесів, а для інших – тільки "затягування часу".

Засобами боротьби із проблемними активами для фінансових установ на сьогодні є:

- колекторські компанії, діяльність яких нечітко врегульована і, окрім часткового повернення сумнівних активів у розряд ліквідних, спричинює вороже ставлення та несприйняття агресивних методів роботи з їхнього боку стосовно позичальників. Тобто їхня діяльність натикається на великий спротив громадськості та зупиняється на юридичному шляхові вирішення конфлікту;
- реструктуризація заборгованості позичальника за заздалегідь розробленими банком кількома варіантами, з огляду на оптимальний варіант для позичальника (пониження ставки, збільшення терміну кредиту, "кредитні канікули" тощо);
- звернення стягнення на заставне майно, яке потребує тривалого юридичного супроводу, додаткових затрат, натикається на законодавчі обмеження щодо звернення стягнення на майно і, враховуючи його знецінення, не дає змоги повністю відшкодувати проблемний актив.

За наявності проблемних активів у період кризи в значній кількості банківських установ України та їхній можливий приріст через поглиблення кризових явищ, не важко спрогнозувати, що поширення кількості проблемних активів призведе до паралічу банківської системи України.

Висновки. Проаналізувавши викладену вище інформацію, можна зробити висновок про те, що на найвищому державному рівні не запроваджено жодних цілеспрямованих заходів, напряду пов'язаних із роботою над проблемними активами. Фактично, фінансові установи залишились наодинці із цією проблемою і кожен з них в міру своїх можливостей намагається вжити заходів для стабілізації ситуації.

Основний напрямок у діяльності з проблемними активами, який широко застосовують за межами України, – це продаж проблемних активів із певним дисконтом, де покупцем може бути державний інститут або приватний інвестор. Але в Україні реалізація такого продажу не підкріплена на законодавчому рівні. Цей шлях отримав найширшого застосування за межами України, але функціонує за окремими правилами, визначеними для кожної окремо взятої держави (наприклад, держава викупує активи з дисконтом, або приватна структура викупує активи з метою, через зобов'язання, в майбутньому їх продати з додатковою надбавкою їхньому попередньому власникові тощо). Також потрібно зважити, що у нас немає універсальної системи розрахунку вартості проблемних активів. "Ми перебуваємо в стані невизначеності щодо реальної вартості активу, – пояснює заступник голови правління Укрсиббанку Сергій Панов. – Кожний ризик – він різний, універсального механізму його оцінки в нас немає. Можна використовувати різну кількість методик, для цього є досить багато сертифікованих оцінювачів. Але скрізь результатом є тільки отримані або виручені від продажу активів гроші" [2].

Для можливості виконання торгів проблемними активами автор пропонує реєстрацію біржі проблемних активів, яка повинна функціонувати під контролем НБУ та наглядової ради з членів правління десяти комерційних банків, які забезпечують товаром (проблемними активами) здебільшого бір-

жу за розрахунками минулого розрахункового періоду, наприклад календарного року. Ця установа була б наділена на законодавчому рівні повноваженнями щодо оцінювання проблемних активів та вільної системи реєстрації прав власності нового кредитора. Ця біржа забезпечить чіткий, швидкий і легкий обіг цього активу.

А до моменту запровадження в дію цього шляху з позбавлення банку проблемних активів можна застосовувати інші шляхи щодо підвищення ліквідності банків, а саме:

- 1) взаємозалік у системі міжбанківських кредитів;
- 2) переведення банківських вкладників в акціонери банку, шляхом додаткової емісії акцій (за дозволом НБУ), що дасть змогу підвищити структуру пасивів через приріст капіталу (відповідно понизяться зобов'язання і зросте показник ліквідності);
- 3) реалізація проблемних активів за частку в чинному бізнесі, наслідком чого є приріст капіталу;
- 4) реалізація заставного майна, яке є забезпеченням у протермінованих кредитах, з метою пониження кількості проблемних активів, наслідком чого є зростання структури активів;
- 5) розширення в разі зміни структури балансу (приросту активів та капіталу і зменшенні зобов'язань) емісійних можливостей фінансової установи.

Застосування цих заходів дасть змогу підвищити всі розрахункові коефіцієнти Національного банку України і відповідно підвищити рейтинг банку. Наслідком цього є змога рефінансування комерційного банку. Звідси, можливість вільного повернення вкладів, що дасть змогу залучати їх у більшій кількості та приведе до стабілізації діяльності кожного окремого банку і системи загалом.

Після попереднього аналізу кожної окремої банківської одиниці та визначення групи потрібних зі зазначених вище заходів, важливим є їхнє запровадження, а результатом – стабілізація і прогнозованість ситуації в банківській сфері.

Література

1. **Постанова правління** Національного банку України, № 114 від 20.03.1998 року "Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України".
2. **Дубинський О.** Проблема у квадраті, або Як бути із проблемними активами банків? / О. Дубинський, Ю. Сколотяний // Дзеркало тижня, № 50 (778) 19-25 грудня 2009 р.
3. **Банківська система** України: проблеми галузі, Цінні папери України, № 48 (590) 3 грудня 2009 р.
4. **Постанова правління** Національного банку України, № 368 від 28.08.2001 року "Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні" із змінами і доповненнями.
5. **Набожняк А.** НБУ заінтересовался проблемними заємщиками / А. Набожняк // Деловая столица, № 01-02(451-452) от 18 января 2010 г.
6. **Кравцова Е.** Администраторы станут вездесущими / Е. Кравцова // Деловая столица, № 49(447) от 07 декабря 2009 г.

Тушныцкий А.Р. Влияние проблемных активов на стабильность функционирования банковской системы Украины

Проанализированы причины возникновения проблемных активов, рассмотрен вопрос их влияния на деятельность банковской системы Украины и мероприятия,

которые будут способствовать лишению банками таких активов для стабилизации функционирования банковской системы Украины. Установлено, что фактически по всей активной операции вырос риск не выполнения контрагентами коммерческого банка своих обязательств из-за отсутствия возможности, которая вызвана спадом их доходности, которая обеспечивала бы бесперебойные поступления. Следствием этого является ухудшение ликвидности коммерческого банка.

Ключевые слова: проблемные активы, банковская система, ликвидность.

Tushnytskyi A.R. Impact of problematic assets on the stability functioning of the banking system of Ukraine

In the article the analysis of the reasons of beginnings of problematic assets is carried out, questions of influence of problematic assets on work of bank system of Ukraine and actions which will assist banks to get rid of problematic assets in order to stabilize the functioning of bank system of Ukraine are considered. It is set that actually on all active operations the risk of not implementation of commercial bank of the obligations contractors grew for lack of possibility which is caused the slump of their доходности, which would provide trouble-free receipts. Investigation of it is worsening of liquidity of commercial bank.

Keyword: problematic assets, banking system, liquidity.

УДК 658.893

*Доц. І.А. Фраїв, канд. екон. наук;
студ. С.С. Приступа – Львівський ДІНТУ ім. В. Чорновола*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ МАРКЕТИНГОВОЇ ПОЛІТИКИ КОМУНІКАЦІЙ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Обґрунтовано постановку проблеми маркетингової політики комунікацій на промислових підприємствах. Здійснено аналіз і дослідження вітчизняної та зарубіжної економічної літератури. Запропоновано подальші наукові дослідження, що стосуватимуться удосконалення концепції комунікацій.

Ключові слова: маркетингова політика комунікацій, реклама, пропаганда, стимулювання збуту, персональний продаж.

Актуальність теми. Перед суб'єктами ринку поставлено важливу проблему – як оптимально збалансувати між собою підсистеми комунікаційної політики, щоб досягти її максимальної ефективності за мінімальних затрат. Постановка цієї проблеми дуже актуальна особливо з урахуванням економічної ситуації в Україні. Зокрема, спад виробництва, випуск неконкурентної продукції, криза неплатежів, призвели до одностороннього, часто неефективного, розвитку маркетингових комунікацій. Вони ж і стали причиною відсутності, у межах діяльності підприємства, планування і контролю за комунікаційною політикою, комплексних комунікаційних програм, відсутність їхнього інформаційного забезпечення, а також суб'єктивних оцінок ефективності здійснення комунікаційної політики [1, с. 67].

Потреба підвищення ефективності діяльності підприємств промисловості України вимагає якнайшвидшої адаптації їх до роботи в умовах ринку. Нестабільність економічного стану більшості з них здебільшого пов'язана з проблемами просування виробленої продукції, наслідками яких є збитки, відсутність обігових коштів, заборгованість перед бюджетом тощо. В таких умовах теоретичною та практичною основою діяльності підприємств має бути маркетинговий підхід, який виконує система маркетингових комунікацій.